మిసిమి

చింతనాత్మక సారస్వతం

మాసపత్రిక, జూలై. 2016 ₹25

ISSN 2454-4329

అల్లిక

మిసిమి

మాసపత్రిక

"All that we are is the product of what we have thought"

- Dammapada

సంపుటి 27 జులై సంచిక 7

ప్రధాన సంపాదకుడు

చెన్నూరు ఆంజనేయ రెడ్డి

సంపాదకుడు

వల్లభనేని అశ్వినీకుమార్

సహాయ సంపాదకులు

కాండ్రేగుల నాగేశ్వరరావు

డా. వోలేటి పార్వతీశం

కరుటూరి విజయ్

సాంకేతిక సహాయకులు

పడవల ఉమాశంకర్, చేపూరి రమేష్,

మహమ్మద్ కుర్రముద్దీన్ జీ షాన్,

వేముల రాణి, స్వాతి దండోతిక

సంస్థాపక సంపాదకులు

రవీంద్రనాథ్ ఆలపాటి

Printed & Published by

Bapanna Alapati

at **Kala Jyothi Process Pvt. Ltd.,**

1-1-60/5, R.T.C. 'X' Roads,

Musheerabad, Hyderabad - 500 020.

Ph. 040-27645536. Cell : 994 951 6567

E-mail : misimi_monthly@yahoo.in

www.misimimonthly.com

e-magazine : www.kinige.com/misimi

http://facebook.com/misimimaasapathrika

https://twitter.com/MISMIMONTHLY

ప్రతి : ₹ 25/– సంవత్సరానికి : ₹300/–

విదేశాలకు ప్రతి : $ 2.50 సంవత్సరానికి : $ 25

LIBRARY OF CONGRESS

LCCN 91-903060

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

ISSN 2454-4329

YouTube : **Silver jubilee celebrations of MISIMI Telugu Monthly**

ఈ నెల...

కమ్మతెమ్మెరలు 5

వాగ్దేవికి స్వరనైవేద్యం.. 7

– డా. వోలేటి పార్వతీశం

మధుర కవితల స్రవంతి కరుణశ్రీ జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి.. 10

– ప్రొ. రావినూతల సత్యనారాయణ

అక్షరాశ్రువులు 20

– సి. వేదవతి

కళింగాంధ్ర జానపదగేయాలు.. 30

– డా. దామెర వేంకట సూర్యారావు

ఉనికి కోల్పోతున్న – దళిత గరుడ సంస్కృతి 33

– ఘట్టమరాజు అశ్వత్థనారాయణ

పురిటిగడ్డ 36

– వనజ తాతినేని

గీటురాయి 42

– డా. ఎస్. సదాశివ

ఆంధ్రులు – నాట్యకళ.. 45

– నటరాజ రామకృష్ణ

పెళ్ళిచూపులు 49

అడ్డగోలు కథలు 52

– గొల్లపూడి మారుతీరావు

వెండితెరకు వన్నె తెచ్చిన వైజయంతిమాల 55

– కాండ్రేగుల నాగేశ్వరరావు

కారే రాజులు.. కొడక్ ఫిల్ములు 58

ఉమ్మిటి శివలింగం 60

– వి. హర్షవర్ధన్

కాటమరాజు వీరగాథ – ఆరుద్ర 62

– డా. ఎమ్.వి. భారతలక్ష్మి

తెలుగు తెరపై తొలి ఘటోత్కచుడు రాజంరెడ్డి రామిరెడ్డి 67

– హెచ్. రమేష్‌బాబు

ఆచార్య పింగళి లక్ష్మీకాంతం 69

– పింగళి సూర్యసుందరం

వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి రచనలు : సామాజిక చరిత్ర 72

– డా. జి. వెంకటేశ్వరరావు

అలెగ్జాండ్రియా గ్రంథాలయం 77

– గబ్బిట కృష్ణమోహన్

అమరత్వం 84

– ము.పా.సా.

కామినేని మల్లారెడ్డి 88

– ధూపాటి శేషాద్రి రమణ కవులు

చరిత్రలో ఆవిష్కృతమైన అద్భుత సంఘటన.................. 90

– దేవినేని మధుసూధనరావు

షాజహానా కవిత్వం 91

– డా. దిలావార్

		చిత్రకారులు :
ముఖచిత్రం	: గ్రీష్మ తాపం	రవివర్మ
రెండవ అట్ట	: అల్లిక	పెంచలయ్య
మూడవ అట్ట	: అరక	పెంచలయ్య
నాల్గవ అట్ట	: అమ్మ రూపం	రవివర్మ

వివరాలు : 50 వ పుటలో...

వేల సంవత్సరాల మానవేతిహాసంలో జరిగిపోయిన, వికృత సంఘటనల పర్యవసానం – బ్రతికి బట్టకట్టి – మిగిలిపోయి జీవించిన వారి–వారి వారసులమే మనం. మనిషిని మనిషి చంపుకునే ఈ యుద్ధాలు, ఆయుధాలేమైనా కానివ్వండి, వీటికి మూలకారణం, పవిత్ర కారణాలేమీ ఉండవు, ఏదో ప్రయోజనాన్నాశించి – ఎవరో నాయకుడనేవాడు రేపిన చిచ్చులే ఇవన్నీ – దేశాలన్ని ప్రజలవే. వీరి జీవిక కోసం శ్రమపడి తిండిగింజలు పండించుకునే ప్రదేశాలే ఈ దేశాలు. పెత్తనం, మతం, అధికారులు – వీరు పరిపాలన వంకతో పన్నులు వసూలు చేసి, ఆ ప్రజల 'శ్రేయస్సు'కోసం 'పాలిస్తారు'. ఇతర దేశాల నుంచి రక్షణ కోసం, సైనికులను తయారుచేసి పోషిస్తారు. వారు ఊరికే ఉండిపోకుండా – సరిహద్దు దేశంతో యుద్ధానికి కాలుదువ్వుతారు. ముందు – సైనికులు చనిపోతారు – సామాన్యులు క్షతగాత్రులవుతారు. అసలు బాధితులు స్త్రీలు. భర్తలు చనిపోయి, అవయవాలు తెగిపోయి, బంధువులు, సంతానం కానరాకుండాపోతే గుర్తుల కోసం శ్మశానాలు వెతుక్కుంటూ దిక్కులేక మిగిలిపోతారు. వారి జీవితం ఎవరిచేతుల్లో పడిపోతుందో, విధిరాత అనుకుని మిగిలిపోతారు – అలా మిగిలిపోయిన సంకరజాతుల వారసులే నేటి ప్రపంచ జనాభా. ఒక జాతి – జాతిగా మిగిలింది లేదు. దేశ సరిహద్దులు మారిపోతూనే ఉన్నాయి. నాగరకత అనే అదృశ్య శక్తి వికృత క్రీడ ఈ ప్రపంచపు పోకడ.

'జీన్స్ ఆర్ సెల్ఫిష్' అనే విజ్ఞాన శాస్త్ర నానుడి ఒకటుంది. క్రోమోజోమ్ కథనంలో 'అమరత్వం' చదివితే, 'గీత'లోని 'నైనం ఛిన్దన్తి శస్త్రాణి నైనం...' గుర్తు రాక మానదు. అయితే, బాధలన్నీ శరీరానికే. అలాగే 'కాలో నిరవధిః' అన్నారంటే, కాలప్రవాహంలో భౌతిక కాష్ఠాలు కొట్టుకుపోతాయి. అయినా, అమరత్వం జీన్స్ శృంఖలాలుగా అనంతం. ఎటొచ్చీ, ఆ జ్ఞానం కోసమే మన తాపత్రయం. భౌతిక ప్రపంచం మీద ప్రేమ చావదు. కానీ, తాత్త్వికులు మరణం కూడా వరమే అన్నారు. అది లేకపోతే జీవితం విసుగు పుడుతుంది. అశ్వత్థామకు అమరణ శాపం కదా!

అనుభవాలు అందరికీ ఉంటాయి. అనుభవాల శృంఖలాలే జీవితం. అనుభవాన్ని జీర్ణించుకుని, తన ఊహాశక్తితో కల్పన చేసి, నిత్య జీవిత సంఘటనలకు సాహిత్యపు పరిమళాలద్ది, కథగానో, కవితగానో మలిచి, సార్వజనీనం చేయగలిగిన రచయిత ప్రతిభావంతుడు. అందుకే అందరూ కవులు, కథకులు కాలేరు. "ఆ కవి జీవితంలోని అనుభవం మనకూ ఉంటే, మనం కూడా కవులయి వెలిగేవాళ్ళం" అని అసూయపడేవాళ్ళని చూసి జాలిపడాలి. "నేను కవిత్వం రాస్తున్నా, నేను కవిని, నా పురస్కారం నాకివ్వండి" అని ఎగబడుతున్న నేటి తరం రచయితలు – అవ్వ! ఎంతకు తెగబడుతున్నారు?!

'ఆత్మహత్య పిరికిపంద లక్షణం అంటారు, అనైతికం అంటారు' –షోపెన్ హోవర్. ఈ ప్రపంచంలో పిరికివాళ్ళకు ఎప్పుడూ స్థానం పదిలం కాదు. అలాగే, వారిని ఆసరా చేసుకునే గుంపులకు చలనం ఉండకూడదు. ఒక బలి జరగగానే అమ్మలక్కలు, చమ్మచక్కలు, డప్పుడమారాలు, రాహుకేతువులు వాలిపోయారే, ఆ బలిపీఠం ముందు నిలబడి, తమ ప్రచార విశేషాల కోసం నిరసన ఘోషలు అన్ని ప్రసార మాధ్యమాల్లో వినిపించారే. వీరంతా ఈ బలిని నివారించలేరా?! ముందుగా, ఇరుపక్షాలకు సయోధ్య కుదర్చలేరా? వీరికి ప్రచారం మాత్రమే కావాలి. వీరు పోరాడి సాధించే న్యాయం ఏమీ లేదు. రాజకీయ ప్రయోజనం, సొంత ప్రచారం – ఎవరి జెండా వారిది, ఎవరి ఎజెండా వారిది. కొన్నాళ్ళ తరువాత చాప చుట్టుకుని, జెండా మడతపెట్టుకుని మరిచిపోవటానికి సిగ్గుపడరు. మరో బలిపీఠం వెతుక్కోవాలి కదా. నివారించటానికి ప్రయత్నాలేమీ చేయరు. మావుళ్ళయ్య ఆత్మహత్యను ఒక రేడియో అక్కయ్య ఆపగలిగిందికదా....

– సంపాదకులు

కమ్మతెమ్మెరలు

✧ "...ఈ నెల సంచిక పూర్తిగా చదివితిని. బోధన్ చరిత్ర గురించిన నా వ్యాసం ప్రచురించినారు, ధన్యవాదాలు. ఇట్లు చరిత్రపై వ్యాసాలు పరిశోధించి వ్రాయుటకు, నాకు ఆధారాలు గలవు. ఇక నుంచి పంపుతూ ఉండగలను. ప్రచురించుటకు ***మిసిమి*** సహకారం ఉండవలెనని మనవి. ప్రతి సంవత్సరము బౌద్ధ విశేషాలను నిరూపించుతూ మే నెలలో విశేష

సంచికలు వరుసగా ప్రచురించుచున్నారు. ఇందు మీ గొప్పతనముగలదు. వేరు పత్రికలలో ఈ ధోరణి ఏమియు లేదు. వరుస క్రమము లేదు. తెలుగువారికి ఇదియే తమ ప్రసాదంగా భావించవచ్చును. డా. ఈమని శివనాగిరెడ్డిగారు ధర్మప్రవర్తన చక్రం శిలాశాసనం వర్ణించి చూపిరి. జైనులు, ధర్మచక్రము ఒక శాస్త్రంగా జనంలో వాడిరి అని ఆధారాలు యున్నవి. బౌద్ధంలో కూడా వీరు చూపిరి. ఇది విశేషతగలదు..... వేలూరి కృష్ణమూర్తి వ్యాసం మగధ రాజ్యకాలం ఆధారాలతో ఇంకను వెనక్కి మర్లుచున్నది. దాని ఆధారముగా గడచిన కాలం ఎంతో వెనుకకు జరిపుటకు వీలున్నది...... అమరావతి స్తూప వర్ణనలో అంధకు ఆంధ్రమూలవారు అని చూపిరి. నేడు నాందేడ్, యావత్మల్, గడ్చిరోలి (మహారాష్ట్ర) జిల్లాలో వందలాది అంధక కుటుంబాలుగలవు. వారి సభలలో నేను వారి చరిత్ర చూపియుంటిని. నా పరిశోధనలో వారు అతి పూర్వ అశ్మక రాజ్యంలోనివారు, కావున అశ్మక రాజ్యంలో మూలనివాసి జనం అనవచ్చును. అశ్మక రాజ్య చిహ్నాలు నేటి బోధన పరిసరాలలో కలవు. ఈ మూలనివాసులు ఆదివాసులు అని చూపవచ్చును...."

– ***కందకూర్తి యాదవరావు*** *(చరిత్ర పరిశోధకులు), నిజామాబాద్*

✧ "... బౌద్ధ వాఙ్మయ అనువాదాలు : 1. జాతక కథలు – దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాల కిందనే స్వామి తల్లావజ్ఝల శివశంకరులు (శాస్త్రిగారు) జాతక కథలను మిక్కిలి సుందరమైన సరళమైన తెలుగులోనికి అనువదించారు. ఇవి మూడో నాలుగో సంపుటాలు పాళీ నుంచి తెలుగులోనికి అనువదించారు. 2. ధమ్మపథం – దాదాపు దశాబ్దం కిందటనే ఆచార్య పుల్లెల శ్రీరామచంద్రుడుగారు, విపుల ఉపోద్ఘాతముతో, దమ్మపథాన్ని తెలుగులోనికి అనువదించారు, పై రెండు గ్రంథాలకు నూతన అనువాదాలు అవసరం లేదనుకొంటాను. పునర్ముద్రిస్తే సరిపోతుంది."

– ***సి.వి రామచంద్రరావు,*** చెన్నై

✧ "... ***మిసిమి*** ఈ నెల చాలా బాగుంది. అందులో జి. లక్ష్మిరెడ్డిగారు వ్రాసిన నేటి విజ్ఞానయుగంలో బౌద్ధధర్మం. దీనిలో లక్ష్మిరెడ్డిగారు న్యూటన్, ఐన్‌స్టీన్ లాంటి వైజ్ఞానికులు భగవంతుడిని నమ్మేవారు అని అన్నారు. అది ఎంతవరకు సబబు? ఐన్‌స్టీన్ మత వ్యతిరేకి, నాస్తికుడు. అటువంటివారికి మతాన్ని అంటగట్టడం అనేది చాలా బాధాకరం."

– ***రవీంద్రనాథ్,*** *తణుకు*

✧ "... ఫిబ్రవరి సంచికలోని కథ *భవాని* ని గురించి, మే సంచికలో ఎన్నో ప్రశంసలు వచ్చాయి. ఆ ప్రశంసలను చూసి చదవాలనిపించి, పాతసంచిక తిరగవేసి, ఒకే సిట్టింగులో పూర్తిగా చదివేశాను. ఎంతో ఉత్కంఠతో, ఎంతో కవితాత్మకంగా, అనుభూతిప్రధానంగా సాగింది రచన. నా ఉద్దేశంలో ఇది కథకాదు. నిజంగా రచయిత్రి జీవితంలో జరిగిన సంఘటనగా నేను భావిస్తున్నాను (అందువల్లనే మీరు రచయిత్రి పేరు వ్రాయలేదని అనుకుంటున్నాను). ఆమె కవయిత్రి కూడా కావడంవల్ల తన అనుభూతిని చక్కగా వ్యక్తీకరించింది. జీవితంలో రెండవసారి ప్రేమలో పడిన తన ప్రియుణ్ణి ఆమె భౌతికంగా, తనివితీరా కలుసుకుంది. కానీ ఆ విషయాన్ని, శరత్‌లాగ, అందంగా దాటవేసింది. చలంగారిలాగ తన శృంగారనుభవాన్ని పచ్చిగా చెప్పకపోవడం కూడా ఈ కథకు ఒక ఔన్నత్యాన్ని కల్పించిందని నా ఉద్దేశం. ఇలాగే ప్రతి సంచికలోను ఒక కథను కూడా ప్రచురిస్తే బాగుంటుందేమో! ఆలోచించండి. పూర్వం సాహిత్య పరిశోధన పత్రిక అయిన *భారతి* లో ప్రతినెలా ఒక కథ వేసేవారు. ఇది మీకు తెలిసిన విషయమేకదా..."

– ***తంగిరాల వెంకట సుబ్బారావు,*** *బెంగుళూరు*

వేదిక

బి.వి. నరసింహారావుగారి *పరితోషణ* ఎన్నో జ్ఞాపకాల పుటలను తెరచింది. బి.వి. గారినీ – కొనకళ్ళ వెంకటరత్నంగారినీ చాలా సన్నిహితంగా చూశాను. నటరాజ రామకృష్ణగారు ఎక్కడైనా ప్రసంగం ప్రారంభించే ముందు *'చుక్కలతో కొండమీద సోకు చేసుకొనేయేళ / పంటబోదె వరిమడితో పకపక నవ్వేయేళ'* అని అద్భుతంగా పాడుతూ – నృత్యం నడకలు చూపించేవారు. మొదటిగా ఆకాశవాణిలో సీత – అనసూయ సోదరీమణులు (కృష్ణశాస్త్రి గారి మేనకోడళ్ళు) పాడి వినిపించి రసజ్ఞుల హృదయాలను కదిలించారు!

కొనకళ్ళ

చూపులో సిరి చిందుగాక – చరణం వినగానే చలంగారు ఆనందతాండవం చేశారు.

అడివి బాపిరాజుగారు – కృష్ణశాస్త్రి గారు సాహితీ జైత్రయాత్రలో పాడి వినిపించేవారు. బి.వి. గారు సరేసరి. ఆడేవారు, పాడేవారు. భావనాట్యంతో మంత్రముగ్ధుల్ని చేసేవారు. ఇవన్నీ నా మనసులో మధురంగా నిలిచే ఉన్నాయి. అంతకుముందే నండూరి వారి ఎంకి సాహితీలోకంలో ఎత్తయిన పీఠాన్ని అలంకరించే ఉన్నది. పంచాగ్నుల ఆదినారాయణశాస్త్రి గారి వంటి మహాపండితులు ఎంకి పాటలను ప్రశంసించారు. ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు 'నాజూకు లేదురా నండూరి సుబ్బిగా' అని హేళన చేశారు. అయినా సర్వాంధ్ర రసజ్ఞలోకం ఆదరించి గౌరవించింది ఎంకిని! నండూరివారు తరువాత కూడా పాటలు వ్రాస్తే *'రవల వెలుగుల గంగ రమ్మందిరా – శివమెత్తి తానాలు చేదామురా'* అంటే – చలంగారు "ఎంకి తులసి మాలలు వేసుకుని ఎత్తెత్తి అడుగులు వేస్తోంది" అంటూ చపురించేశారు. నండూరివారు నవ్యసాహిత్య సంగత్‌లో సభ్యులుగా ఉండటంలో వారిని కీర్తి వలచి వరించింది. కొనకళ్ళ వారు పోలీసు శాఖలో ఉద్యోగించారు. వారికి రావలసిన ప్రశస్తి రాకపోవడం ఇదీ ఒక కారణం కావచ్చు. బి.వి. గారు, చలంగారు, చింతాదీక్షితులుగారు, విద్యాశాఖలో ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్‌గా పనిచేశారు. బి.వి. గారు బాలసాహిత్యంలో ఎంతో కృషిచేశారు. 'బాలబంధు'గా ప్రభుత్వం గౌరవించిందనుకుంటాను. ఏ చీకూ–చింతా లేకుండా స్నేహితుల ఇండ్లకు వెళ్ళి ఆడుతూ–పాడుతూ ఉండేవారు. వారిది పసిహృదయం. బి.వి. చిన్నతనమంతా, చదువు వరకు దేవులపల్లి వారింట గడిపారు. ఆ రోజుల్లో కాకినాడలో దేవులపల్లివారి గృహం సంగీత సాహిత్య సేవాక్షేత్రం. అప్పటికే వారు సంఘసంస్కర్త. ఆ నేపథ్యంలో బి.వి. గారు పెరగటం, సంగీత, సాహిత్య, నృత్య సాంస్కృతిక రంగాలకు జీవితాన్ని అంకితం చేశారు. చలంగారి సన్నిధానానికి వెళ్ళి వస్తూ, బి.వి. తెలుగువారికి అరుణాచలంను సన్నిహితం చేశారు. ఇంకా – *మీగడ తరకలు* శీర్షికతో *భారతి* మాసపత్రికలో 'శాస్త్రి' అనే పేరుతో ఎన్నో జీవిత చిత్రణలు వచ్చాయి. ఎవరా ఈ శాస్త్రి అని చాలా తర్జనభర్జనలు పడ్డారు సాహితీవేత్తలు. మధునాపంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారని కొందరు, ఇంద్రగంటివారని కొందరు చెప్పుకునేవారు. చివరకు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారే ఎవరితోనో శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి అని చెప్పేశారు.

'శ్రీ భగవద్రామానుజులు – సాంఘిక ప్రబోధం' శ్రీ దామోదరనాయుడు గారి వ్యాసం గుండెలను పట్టుకుంది. రామానుజులవారు సాంఘిక విప్లవం తీసుకొచ్చారు. చాలా గొప్ప వ్యాసం. ***- చెరుకువాడ వెంకట్రామయ్య, విస్సాకోడూరు***

✧ "...సంపాదకులకు నమస్తే, పిల్లుట్ల హనుమంతరావు గారి వ్యాసం బాగున్నది (జూన్ **మిసిమి**). ఇది బహుశా 1990 ప్రాంతంలో ఆంధ్రప్రభ వారపత్రికలో వచ్చింది. అప్పటినుంచి ఇది పుస్తకంగా వస్తే తీసుకోవాలని అనుకొన్నాను. పుస్తకంగా వచ్చింది లేనిది తెలియదు. కొన్ని నెలల క్రితం శ్రీ రమణ గారి వద్ద స్వీయ చరిత్రల ప్రస్తావన వస్తే నేను అయన దగ్గర ఈ పుస్తకం ఉందా అని అడిగాను లేదన్నారు. ఇది వచ్చినప్పుడు ఆయన ప్రభ లోనే వున్నారని అనుకొంటా. ఈ పుస్తకం దొరికే అవకాశం వున్నదా? పుస్తకం ఖరీదు రవాణా ఖర్చులు భరిస్తాను. దయచేసి తెలియచేయగలరు...."

- మనోహర్ పంత్, *(మెయిల్)*

✧ బాపన్న గారికి, నన్ను గుర్తించారనుకుంటాను. మీ బాబాయి గోపాల్ క్లాస్‌మేట్ను. ఆస్ట్రేలియా దేశపు మెల్‌బోర్న్ నుంచి వ్రాస్తున్నాను. ఆగస్టు నెలలో హైద్రాబాద్ వస్తున్నాను. మీరు అనుమతిస్తే అప్పుడు స్వయంగా కలుస్తాను. మంచిగా **మిసిమి** నడుపుతూ, నాన్నగారి స్మృతి కొనసాగిస్తున్నందుకై అభినందనలు. తమ్ముడ్ని కూడా గుర్తు చేసుకుంటున్నానని తెలియచేయండి.... *గీతం–సంగీతం* వ్యాసం.. 'నేల మాళిగల్లో చచ్చిన చిలకను చూడడం ఫేషనైతే, నేనూ అదే చేస్తాను' అన్నాడు ఆరుద్ర. లైవ్ సంగీతం, నాటకం ఎందుకు తెలుగువాళ్ళకు పట్టదో ఇప్పటికి తెలిసుంటుంది మీకు! *శంకరా భరణం* సినిమా చూడనివాళ్ళు ముఖ్యమైనది ఏదో కోల్పోయినట్లే అన్న టాక్, శాస్త్రీయ సంగీతాభిమానం ఏమీ కాదు. అది చూసిన తర్వాత విశ్వనాథ్, మహదేవన్‌లు పుట్టించిన పుకారు మాత్రమే అని తెలుస్తుంది. ***- రాజుపాలెం బుచ్చిరాజారావు,*** *మెల్‌బోర్న్ (వయా ఫేస్‌బుక్)*

బుచ్చిరాజారావు

వాగ్దేవికి స్వరనైవేద్యం

– వోలేటి పార్వతీశం

పద్యం, తెలుగు వాళ్ళ సంపద, అని చాలామంది చెప్పడం, నేను చాలాసార్లు విన్నాను. అది తెలుగువాళ్ళకు ఎందుకు సంపద అయ్యిందో, అలా విన్న తొలినాళ్ళలో నాకు తెలిసింది కాదు. పద్యాన్నిబట్టి చందస్సు పుట్టిందో, ఛందస్సు ఉంది కనుక పద్యం పుట్టిందో నాకు బొత్తిగా తెలియదు. ఇదీ విషయం, అని నాకు చెప్పినవాళ్ళు లేరు. ఎందుకో పద్యం అంటే నాకు అర్థం కానిది అనే అభిప్రాయం చిన్నప్పుడే బాగా కుదురుకుపోయింది. అంత శ్రద్ధగా స్కూల్లో పాఠాలు విన్నవాణ్ణి కాదుగానీ, విన్నంతలో ఏ తెలుగు మాస్టారూ పద్యాన్ని నాకు దగ్గర చేసిన సందర్భం లేదు. ఆ బాల్యం రేడియోతో బాగా సాన్నిహిత్యం ఉండేది కనుక, చాలాసార్లు రేడియోల్లో పద్యం విన్నాను. అప్పుడూ అర్థమయ్యేది కాదు. ఇక నాన్నవెంట కవిసమ్మేళనాలు, అబ్బో ఎన్నని? ఎందరెందరో మహామహాకవుల్ని పంచెకట్టులో అలాంటప్పుడే చూసినవాణ్ణి. అప్పుడు కూడా, పద్యకవుల్ని కాస్త వేరే చూసేవాణ్ణి. కవిత్వ లోపం అని చెప్పే స్థాయి నాకు లేదుగానీ, ఆ పద్య పఠనం నాకు అర్థమయ్యేది కాదు. అందుకే ఆ పద్యకవులెప్పుడూ నన్ను ఆకట్టుకున్న గుర్తులేదు. ఇంకోమాట కూడా చెప్పాలి. ఇంటిల్లిపాదీ కలసికట్టుగా కూర్చుని రేడియో వినే రోజులవి. అలా వినే సన్నివేశాల్లో సరసవినోదిని కార్యక్రమం రాగానే, చదువుకు దూరంగా ఉండే నేను, పుస్తకం తెరిచేవాణ్ణి (సరస వినోదిని అంటే పద్యపూరణలతో సాగే సమస్యాపూరణం కార్యక్రమం అన్నమాట).

ఇలా పద్యానికి దూరంగా బతికేస్తున్న ఆ చిన్నతనపు రోజుల్లోనే, పద్యానికి దగ్గరగా బతకాల్సిన సందర్భాలూ ఉండేవి. దానికి కారణం మా అమ్మమ్మ. తెల్లవారుఝామునే లేచి భాగవత పద్యాలు, దాశరథీ శతకం పద్యాలు వల్లెవేస్తూ ఉండేది. అలా చేస్తూచేస్తూనే, నన్ను చదువుకొమ్మని నిద్రలేపేది. అంచేత నా చిన్నప్పుడు, నా మేలుకొలుపు పద్యంతోనే జరిగింది. అలాగే అప్పుడప్పుడు తాతగారు తను వ్రాసిన పద్యాలు పైకి చదివి వినిపించడమూ ఉండేది. మొత్తం మీద అర్థంకాని ఆ బాల్యంలో దాని జతలోనే పెరగాల్సిన ఒక విచిత్ర స్థితి.

ఇలా ఒక విచిత్ర స్థితిలో సాగుతున్న నా బాల్యంలో నన్ను భయపెట్టిన పద్యం, నన్ను మొదటిసారిగా ఆకట్టుకున్న సందర్భం బహుశా 'నర్తనశాల' సినిమా చూడటం అనుకుంటాను. ఆ సినిమాలో, ఎందుకోగానీ పద్యాలు వింటూ ఉండగానే అర్థమైపోయినట్లుండేవి. ఇది ఎందుకింతగా గుర్తుందీ అంటే, పదోక్లాసులో నాకు 'ఉత్తర గోగ్రహణం' పాఠ్యాంశం. స్కూల్లో తెలుగు మాస్టారు ఆ పాఠం ఎన్నోసార్లు చెప్పి ఉంటారు. కానీ అప్పుడు అర్థం కాని పాఠం, నర్తనశాల సినిమా చూడగానే అర్థమైపోయింది. అలా ఎందుకర్థమైపోయిందో, ఏమిటి కారణమో? నాలో నేను విశ్లేషించుకున్న సన్నివేశాలు తర్వాతి జీవితంలో కలిగాయి. తెలిసున్న ఎన్టీఆరే, పరిచయమున్న ఘంటసాలే. కానీ అక్కడ ఇంకా ఏదో ఉంది. బహుశా మాస్టారు కూడా అలాంటివి చెప్పలేరేమో! తర్కించుకుంటే సూక్ష్మం బోధపడింది. కవి పద్యం చదివే విధానం ఒకటి. స్కూల్లో పాఠం చెప్పే మాస్టారు చదివే విధానం ఒకటి, కవి సమ్మేళనాల విధానం ఇంకొకటి. రేడియోలో వినబడే విధానం మరొకటి, రంగస్థలం మీద నటుడు చదివే విధానం ఒకటి, ఇన్ని విధానాలకు విభిన్నమైన విధం ఒకటి తొలిసారిగా, నాకు నర్తనశాల సినిమాలో వినబడింది. బహుశా నాకు జ్ఞాపకమున్నంతలో పద్యం నాకు దగ్గరైన తొలి బీజం. నర్తనశాల సినిమాలోనే పడింది. తెలుగు పద్యం పలుకుబడికి, ఒక కొత్త ఒరవడిని దిద్దితీర్చిన అపురూప గాయకుడు ఘంటసాల. నాకు సంబంధించినంతవరకు నా విశ్లేషణలో నేను నిర్ణయంగా మార్చేసుకున్న నా తీర్మానం అది.

తెలుగు వాళ్ళ పద్యం చాలా సొగసైనది. మహాకవులు ఎందరో దాని సౌందర్యానికి నగిషీలు చెక్కి, రూపుకట్టించారు.

ఘంటసాల

అందమైన పద్యాన్ని అర్థవంతంగా పలికించిన సమర్థ గాయక శిరోమణి నిస్సందేహంగా ఘంటసాల మాత్రమే. కవి, కవిత్వంలో తన భావప్రకటనా పటిమతో, ఒక చిత్రాన్ని గీస్తాడు. అక్షరాలా దానికి ఆకృతి కల్పిస్తాడు. కవి తన పద్యానికి ఒక స్వభావాన్ని తొడుగుతాడు. సాధారణంగా గాయనీ గాయకులు పాటలోనో, పద్యంలోనో ఉండే పదాలను, పదబందాలను స్వచ్ఛంగా పలుకుతూ, సర్వసహితంగా పాడతారు. ఒక్క ఘంటసాల మాత్రమే, కవి తన కవిత్వంలో పొదిగిన స్వభావాన్ని పాడతాడు. ఇది అధ్యయనంతో కాదు, జన్మతహా సంక్రమింపచేసుకున్న గంధర్వాంశ ఘంటసాల.

ఆనాటి కాలాన్ని అలా ఉంచితే, ఆధునిక కాలానికి సంబంధించినంత వరకు, అభినవ పోతనగా వినుతికెక్కిన మాన్యకవి, కరుణశ్రీగా తెలిసిన జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి. నవనీత సదృశంగా పద్యం చెప్పడంలో ఆయన కవికుల తిలకుడు. ఒకసారి ఆ మధుర కవి రసార్ద్రంగా ప్రాణప్రతిష్ట చేసిన కుంతీకుమారిని పరికించండి. కుంతీకుమారి పద్యాలు సాహిత్యంతో సంబంధం లేని సామాన్యులకు కూడా తెలుసు. దీనికి మూడు కారణాలు. ఒకటి భారతేతిహాసంలో ఆయువుపట్టులాంటి ఇంతి కుంతి. రెండు, కరుణశ్రీ ఆమెపై వ్రాసిన పద్యాలు అక్షరాలా కుంతికి పరిచయ పత్రాలు. మూడు, రమ్యమైన ఆ పదచిత్రంలో ఏ వర్ణమూ లోపించకుండా, ఘంటసాల ఒక స్వర చిత్రంగా మలచడం.

"అది రమణీయ పుష్పవన - మావనమందొకమేడ - మేడపై
నది యొకమాఱు మూలగది - ఆ గది తల్పులు తీసి మెల్లగా
పదునయిదేండ్ల యీడుగల బాలిక - పోలిక రాచపిల్ల - జం
కొదవెడి కాళ్ళతోడ, దిగుచున్నది క్రిందకు మెట్ల మీదుగన్"

ఇది భావచిత్రం కాదు. ఒక వర్ణచిత్రాన్నే కళ్ళకు కట్టించేశాడు కవి. ఆ చిత్రంలో నుంచి తొంగిచూసే దృశ్యాన్ని తన గొంతులో పలికించి, ఒక సమాంతర స్వరచిత్రాన్ని ఆవిష్కరించాడు ఘంటసాల. మేడ గది తలుపులు తీసి భయంభయంగా దిగుతున్న సుకుమారి రాచపిల్లను, మెట్లమీద నుంచి, తన మధుర స్వరంలోకి బదలాయించి, సుతిమెత్తగా క్రిందకు దింపినవాడు ఘంటసాల. పరిశీలనగా విని చూడండి, ఆమె దిగే దృశ్యం, ఆయన గొంతులోంచి కనిపిస్తుంది. కవిత్వం తెలియని వాళ్ళకి, కరుణశ్రీ తెలియనివాళ్ళకి కూడా ఆయనెవరో, ఎంతటి మహనీయ కవో తెలియచేసినవాడు ఘంటసాల. నామటుకు నాకు, ఘంటసాల పద్యం విన్న తర్వాతనే జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి గారి గురించి తెలిసింది. ఇంతకీ ఇక్కడ చెప్పదలచింది ఏమంటే, కవి అస్థిత్వాన్ని, కవిత్వం స్థితి, గతుల్ని తన గళమాధుర్యంతోనే ప్రకటించగల ఘనతను ఒక్క ఘంటసాలకు మాత్రమే ఆపాదించగలం.

ఘంటసాల లలిత భావయుక్తంగా ఆలపించి, విలపించకపోతే కరుణశ్రీ కవిత్వం ఎంతమందికి చేరేది?

పువ్వులు కవిత్వానికి కొత్తవి కావు. కానీ అవే పూలను కొత్తకోణంలో పరిచయం చేసినవాడు, తుంపివేస్తున్న పూల తొడిమల్లోని గుండె తడిని కరుణార్ద్రంగా ఆవిష్కరించినవాడు కరుణశ్రీ. మనిషిలో ఉండే కారుణ్యారాహిత్యమేమిటో, కరుణశ్రీ ఒక పద్యంలో ఆవిష్కరిస్తే, ఆ పద్యం ముందు తన గొంతును అద్దంలా పెట్టి ఘంటసాల భావ ప్రతిబింబాన్ని చూపాడు.

"మా వెలలేని ముగ్ధ సుకుమార సుగంధ మరంద మాధురీ
జీవితమెల్ల మీకయిత్యజించి, కృశించి, నశించి పోయె; మా
యౌవనమెల్ల కొల్లగొని ఆపయి చీపురు తోడ మ
మ్మావల పారబోతురు గదా! నరజాతికి నీతియున్నదా?"

ఎవరికి వారుగా తమలోకి తాము చూసుకోవలసిన పద్యం ఇది. సరే, అసలు విషయమేమంటే, రెండవ పాదంలో 'మీకయి త్యజించి, కృశించి నశించిపోయె' అన్నచోట మూడు స్థితులున్నాయి. ఇలాంటి మూడు స్థితులుండేది పూలకు మాత్రమే. పువ్వును కొమ్మనుండి తుంపిన తర్వాత కూడ, కొన్ని గంటలసేపో, లేదా ఒక పూట పాటో, ఆ పువ్వు తాజాగానే కనిపిస్తుంది. ఆ తర్వాత వాడిపోయి నశిస్తుంది. మిగిలిన జీవజాలానికి అలభ్యమైన ఇటువంటి మూడు స్థితుల్ని, తన గొంతులో పలికించి, అనుభవపూర్వకంగా తెలియని ఆ స్థితిని, అనుభవ స్థితిలోకి తెచ్చిన ఒకే ఒక్క ఘనుడు ఘంటసాల. త్యజించి, కృశించి, నశించి అన్న మూడు మాటల్ని ఆయన పాడుతుంటే ఆ మూడు స్థితులు మన అనుభవంలోకి వస్తాయి. అలాగే పద్యం చివరలో ఒక మాటన్నాడు కవి. "నరజాతికి నీతియున్నదా!" ఈ మాటను ఘంటసాల ఎంత కరుణార్ద్రంగా పలికాడో, వివరించడానికి మాటలు సరిపోవు. ఆ ఘంటసాల గొంతు తప్ప. నీతి లేని నరజాతి మనస్ఫురణకు రాగానే, సన్నని ముల్లుతో, మన గుండె

కవాటంపైన గుచ్చుతున్నట్లుంటుంది. కరుణ లేని మన కర్కశత్వాన్ని రూపుకట్టి, మన కళ్ళముందే నిలుపుతుంది ఆ గంధర్వవాణి. మరొక సన్నివేశం గుర్తుకొస్తోంది. బహుశా 'శ్రీ కృష్ణార్జునయుద్ధం' సినిమా అనుకుంటాను. ఒకానొక సందర్భంలో శ్రీకృష్ణుడు, కోపగించి మూతిముడిచిన సత్యభామను ప్రసన్నం చేసుకొనే ప్రయత్నం చేస్తుంటాడు.

"అలిగితివా సఖీ! ప్రియా!
అలకమానవా?"

అంటూ సాగుతుంది పాట. అనునయం అన్న మాటకి, అర్థాలు నిఘంటువుల్లో వెతకాల్సిన పనిలేదు. ఘంటసాల పాడే తీరును వినిపిస్తే చాలు అనిపిస్తుంది. పాట ముగింపులో ఒక ప్రసిద్ధ పద్యాన్ని చేర్చారు.

"నను భవదీయ దాసుని, నెయ్యపు మనంబున కిన్కబూని" అని సాగుతుంది పద్యం. కోపాన్ని చాలించి, యథాస్థితికి రమ్మని వేడుకుంటూ చేసే అనునయం అనిర్వచనీయంగా ఉంటుంది ఘంటసాల గొంతులో. అంతేనా....

"..... మత్తనుపులకాగ్ర కంటక వితానముతాకి
నొచ్చునంచు నేననియెద..."

అని పలికినపుడు, శ్రీకృష్ణుని దక్షిణ నాయకత్వమేమిటో, మనకి తెలిసేలా ఘంటసాల స్వరం సాక్ష్యం చెబుతుంది.

అలాగే 'పాండవ వనవాసం' సినిమా అనుకుంటాను. ద్యూతక్రీడలో విధివంచితులై పాండుకుమారులు సర్వం కోల్పోయాక, ద్రౌపదిని నిండు సభకు ఈడ్పించి, చీరలొల్చి పరాభవించి, ఇకనీ స్థానమిదని, దుర్యోధనుడు, ద్రౌపతికి తన తొడను చూపి సైగ చేసినపుడు, భీమసేనుడి ఉద్రేకం కట్టలు తెంచుకుంటుంది.

"ధారుణి రాజ్య సంపద మదంబున, గోమలిఁ గృష్ణఁ జూచి రం
భోరునిజోరు దేశమున నుండగఁలిచ్చిన యిద్దురాత్ము దు
ర్వారమదీయ బాహు పరివర్తిత చండగదాభిఘాత భ
గ్నోరుతరోరుఁ జేయుదు సుయోధను నుగ్రరణాంతరంబునన్"

ఈ పద్యంలో భీమసేనుని గొంతుగా పలికే ఘంటసాల స్వరం రౌద్రరసానికి స్థాయీ భావంగా భాసిల్లే క్రోధం యొక్క ఔద్ధత్యం ఎలా ఉంటుందో, ఒక శ్రవ్య చిత్రంగా మలచి మన ముందు నిలుపుతుంది. ఈ పద్యం మనం ఎప్పుడు విన్నా శరీరం రోమాంచితమైపోతుంది. అనన్య సామాన్యమైన ప్రజ్ఞాపాటవాలను ఘంటసాల ప్రకటించిన సందర్భాలు జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ ఉంటే, కెరటాల్లో వచ్చిపడుతున్నాయి. మరొక్కటి మాత్రం మనవి చేస్తాను.

"మాణిక్య వీణా ముఫలాలయన్తీమ్, మదాలసామ్
మంజుల వాగ్విలాసామ్"

మాతను స్తుతించే అమృత తుల్యమైన శ్లోకం. దీన్ని స్మరించకుండా ఘంటసాల జ్ఞాపకాలు సంపూర్ణం కావు. ఇదే శ్లోకాన్ని ఘంటసాల రెండు సందర్భాలలో పాడారు. ఒకటి 'మహాకవి కాళిదాసు' చిత్రంలో అక్కినేని నటించిన కాళిదాసు పాత్రకి, రెండు 'భట్టి విక్రమార్క' చిత్రంలో ఎన్.టి.ఆర్. నటించిన విక్రమార్కుని పాత్రకి. సందర్భోచితం, పాత్రోచితం అనే రెండు మాటలకి ఒకే సమాధానం ఇక్కడ ఘంటసాల గొంతే. ఒక వంక నట సమ్రాట్ అక్కినేని, మరొక వంక నటరత్న నందమూరి. ఘంటసాల ధ్వన్యనుకరణ చేసిన దాఖలాలు ఏమాత్రం లేవు. కానీ ఇద్దరు నటులు ప్రత్యేకంగా వినిపిస్తారు. వాళ్ళ గొంతుల్లోనే తన గొంతును అమర్చేయగల ప్రతిభాశాలి ఘంటసాల. అదలా ఉంచితే, ఒకచోట సాధారణ గొర్రెల కాపరి, అమ్మ దయతో మహాకవిగా మారిపోయిన ఉద్వేగం, మరొకచోట, అమ్మ వైశిష్ట్యాన్ని ఆసాంతం ఎరిగిన మహారాజు చేస్తున్న సంస్తుతిలోని భక్తిమాటున రాజసం. ఈ రెండు స్వభావాలను ఒకే శ్లోకంలో పలికించిన ఆ అమరగాయక మణికి, ఆ గంధర్వగ్రీవానికి ఎన్నని జోతలు చెప్పగలం.

లక్షలాదిమంది సామాన్య శ్రోతలను కూడా, నాలాగే పద్యప్రేమికులుగా మార్చేసిన ఒక స్వరవిరించి ఘంటసాల. ఈ సంగీతారాధకుడు, తన పాటలతో, పద్యాలతో వాగ్దేవికి స్వరనైవేద్యం చేశాడు. అలా నివేదన చేసిన ప్రసాదాన్నే మనం ఇప్పటికీ స్వీకరిస్తున్నాం. ఇక ముందు కాలానికి కూడా ఇంతే, మరో ఘంటసాల పుడతాడా? అంతటి పునీతుని స్వరసరిగమలు ముందు తరాలవారు విని, తరించేనా?

మి

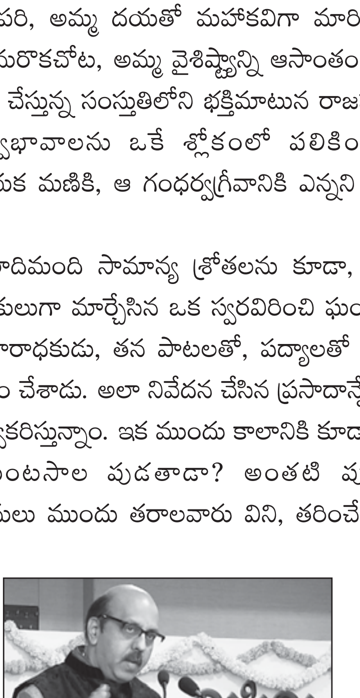

డా. వోలేటి పార్వతీశం
హైదరాబాదు. ఫోన్ : 944 003 1213

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Misimi+July+2016

* * *